

Nr 214.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående årligt understöd åt t. f. extra vaktmästaren vid tullbevakningen i Hälsingborg Gustaf Henning Gustafssons änka och barn; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva, att tillförordnade vaktmästaren å extra stat vid tullbevakningen i Hälsingborg Gustaf Henning Gustafssons änka Anna Josefina Gustafsson, född Nilsson, samt barn, Karin Anna Elisabeth och Erik Henning, tilldelas ett årligt understöd av 180 kronor att av det å tullverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter från och med den 1 januari 1919 utgå enligt de grunder, som i reglementet den 30 maj 1884 för tullstatens enskilda pensionsinrättning föreskrivas i fråga om pension till änkor och barn efter ordinarie befattningshavare vid tullverket.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde:

Med skrivelse den 21 januari 1919 har generaltullstyrelsen överlämnat en till styrelsen ställd, av vissa bilagor åtföljd skrift, däri tillförordnade vaktmästaren å extra stat vid tullbevakningen i Hälsingborg Gustaf Henning Gustafssons änka Anna Josefina Gustafsson, född Nilsson, anhållit, att styrelsen måtte hos Kungl. Maj:t göra framställning om utverkande åt henne och hennes två minderåriga barn av ett årligt understöd, motsvarande den pension, vartill hon varit berättigad, därest hennes man vid sin död innehaft anställning å tullverkets ordinarie stat.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att bemålde Gustaf Henning Gustafsson, som, född den 4 april 1884, avlidit den 17 oktober 1918 i

följd av spanska sjukan jämte lunginflammation, efterlämnat, förutom änkan, född den 23 juli 1885, dottern Karin Anna Elisabeth, född den 31 mars 1913 och sonen Erik Henning, född den 13 september 1916, samt att behållningen i boet utgjort 3,291 kronor 16 öre.

I sin berörda skrivelse den 21 januari 1919 anför generaltullstyrelsen följande:

*General-
tullstyrelsen.*

»Gustaf Henning Gustafsson antogs den 28 februari 1907 till e. o. vaktmästare i tullverket och förordnades den 15 december 1917 att från och med den 1 januari 1918 bestrida den å tullverkets extra stat uppförda vaktmästarbefattning av klass 1, han vid sin död innehade.

Enär Gustaf Henning Gustafsson vid sin död icke innehade anställning å tullverkets ordinarie stat, äro änkan Gustafsson och hennes barn icke berättigade att komma i åtnjutande av pension vare sig från tullstatens enskilda pensionsinrättning eller av allmänna medel enligt nådiga reglementet för pensioneringen, å allmänna medel, av tulltjänstemäns i fattigdom efterlämnade änkor och barn den 16 februari 1833. De å tullverkets extra stat uppförda befattningarna äro emellertid såväl med avseende å förpliktelser som, med undantag av pensionsförmåner, jämväl med avseende å rättigheter i huvudsak likställda med befattningar å ordinarie stat. I sådant avseende tillåter styrelsen sig beträffande de å extra stat för år 1918 uppförda befattningarna erinra *dels* därom, att Eders Kungl. Maj:t enligt nådigt brev till styrelsen den 25 juni 1917 funnit gott förklara, att de i §§ 1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 17, 19 och 22 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning ävensom övergångsbestämmelserna till samma reglemente meddelade bestämmelser rörande ordinarie tjänst eller tjänstinnehavare skola i tillämpliga delar gälla även beträffande tjänst vid lokalförvaltningen, uppförd å extra stat samt tjänsteman, förordnad å sådan tjänst, *dels* också därom, att Eders Kungl. Maj:t genom nådig kungörelse den 25 juni 1917 förordnat, att, därest den, som på grund av stadigvarande förordnande bestrider befattning å extra stat vid tullverket, ej innehar ordinarie tjänst, varmed följer skyldighet att erlægga avgift för egen pensionering, den del av arvudet för den extra befattningen, som anses motsvara lön, skall minskas, vad beträffar extra vaktmästare av klass 1, med 35 kronor för år räknat.

Enligt vad styrelsen av tillgängliga handlingar inhämtat, hade Gustafsson, då han den 15 december 1917 förordnades att bestrida ifrågavarande vaktmästartjänst vid tullbevakningen i Hälsingborg, effektivt tjänstgjort i tullverket under en tid av omkring 7 år 9 månader samt för sin tjänstgöring erhållit vitsordet »Utmärkt duglig, pålitlig, uppförandet mycket gott». Anledningen till att Gustafsson oaktat den långa tid, han med goda vitsord tjänstgjort i tullverket, icke lyckats vinna ordinarie anställning i verket, lärer väsentligen vara att söka däri, att det nu pågående arbetet med omorganisation av tullverket ansetts utgöra hinder för inrättande av ett flertal nya tjänster å ordinarie stat, oaktat tillfredsställande utredning av behovet av sådana tjänster i många fall torde hava blivit förebragt. I följd härav hava under de senare åren utsiktorna för den extra tullpersonalen att ernå ordinarie anställning ställt sig särdeles ogynnsamma. Vid regleringen av tullverkets utgiftsstaten för år 1919 har emellertid frågan om ökning av den ordinarie personalen vid

tullverkets lokalförvaltning ansetts icke längre kunna undanskjutas; och har 1918 års riksdag fördenskull medgivit, att åtskilliga å extra stat uppförda befattningar, däribland den vaktmästarbefattning, Gustaf Henning Gustafsson vid sin död innehade, finge från och med år 1919 överflyttas å ordinarie stat. Enligt nådigt brev den 11 oktober 1918 bemyndigade därefter Eders Kungl. Maj:t styrelsen att, där icke särskilda omständigheter tilläventyrs skulle annorlunda föranleda, utan föregående anslag och ansökning, konstituera och förordna bland andra de personer, vilka efter anslag och ansökning i vanlig ordning av styrelsen förordnats att bestrida å tullverkets extra stat uppförda tjänster, vilka enligt statsmakternas beslut komme att med ingången av år 1919 uppföras å ordinarie stat, till motsvarande tjänster å sagda års ordinarie stat. Med stöd härav företog styrelsen den 4 december 1918 tillsättning av bland annat tre vid tullbevakningen i Hälsingborg från ingången av år 1919 å ordinarie stat uppförda tjänster, vilka från och med år 1915 varit uppförda å extra stat. Därest Gustaf Henning Gustafsson, då sagda tjänstetillsättning företogs, varit i livet, skulle han med säkerhet kunnat påräkna att då hava erhållit konstitutorial å en av dessa tjänster.

Med hänsyn till nu berörda omständigheter synes det styrelsen vara hårt, att änkan Gustafsson icke kan komma i åtnjutande av den pension, vartill hon varit berättigad, därest den befattning, hennes make vid sitt frånfalle innehade, då varit uppförd å ordinarie stat. På grund härav och i anseende jämväl därtill, att de å tullverkets extra stat uppförda befattningarna, vilkas antal är relativt ringa, i allmänhet icke innehavas under en längre följd av år, enär innehavarna av sådana befattningar pläga tämligen snart vinna befordran till tjänster å ordinarie stat, och fråga om tilldelande av understöd åt änka och barn efter befattningshavare å extra stat i följd härav ytterst sällan kan förväntas förekomma, har styrelsen funnit sig böra i underdånighet överlämna handlingarna i ärendet till Eders Kungl. Maj:ts prövning under hemställen, att Eders Kungl. Maj:t täcktes utverka ett årligt understöd åt änkan Gustafsson och hennes ovannämnda barn; och får styrelsen beträffande det ifrågasatta understödsbeloppets storlek underdånigst anföra följande.

Vid ifrågavarande extra vaktmästartjänst åtnjöt Gustaf Henning Gustafsson en årlig avlöning av 1,750 kronor, därav 1,310 kronor motsvarade lön och 440 kronor tjänstgöringspenningar. Under antagande att tjänsten under år 1918 varit uppförd å ordinarie stat, skulle jämlikt §§ 9, 10 och 11 i förnyade nådiga reglementet för tullstatens enskilda pensionsinrättning den 30 maj 1884 änkan Gustafsson och hennes barn hava varit berättigade att från och med den 1 januari 1919 uppbära årlig pension med 15 procent å den till lön hänförliga delen av Gustaf Henning Gustafssons avlöning eller sålunda med 196 kronor 50 öre att med visst undantag utgå, så länge hon levde ogift. Enär 3 procent av behållningen makarna Gustafssons bo överstiger 6 procent av lönen vid Gustaf Henning Gustafssons befattning, skulle däremot på grund av bestämmelserna i § 1 i ovanberörda nådiga reglemente den 16 februari 1833 änkan Gustafsson och hennes barn icke hava varit berättigade till pension av allmänna medel. Under förutsättning att ifrågavarande befattning från och med år 1918 uppförts å ordinarie stat, skulle, för att änkan Gustafsson nu skulle varit berättigad till pension från tullstatens enskilda pensionsinrättning, jämlikt §§ 5, 6 och 7 i förenämnda reglemente den 30 maj 1884 följande avgifter hava erlagts till pensionsinrättningen, nämligen dels bottenpenning med 6 procent å lönen eller sålunda med 78 kronor 60 öre, dels åldersavgift med

3 procent å lönen eller sålunda med 39 kronor 30 öre, dels ock årsavgift med 4 procent å lönen under fem år eller sålunda med 262 kronor. De avgifter, som under angivna förutsättning skolat erläggas till pensionsinrättningen, utgöra således tillhopa 379 kronor 90 öre. Enligt en på föranstaltande av styrelsen av sakkunnig person gjord beräkning skulle nyssnämnda belopp, därest detsamma fördelades å änkan Gustafssons beräknade återstående livstid, motsvara ett årligt belopp av 20 kronor 26 öre, vilket belopp sålunda skulle avdragas från det ifrågasatta understödsbeloppet. I enlighet härmed skulle det årliga understödet utgå med 176 kronor 24 öre, vilket emellertid synes styrelsen böra avrundas till 180 kronor.

På grund av vad sålunda anförts, får styrelsen underdånigst hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes utverka, att änkan Gustafsson och hennes förutnämnda barn måtte tillerkännas ett årligt understöd av 180 kronor att utgå från och med den 1 januari 1919 och på sätt i förberörda nådiga reglemente den 30 maj 1884 föreskrives i fråga om pension till änkor och barn efter å tullverkets ordinarie stat uppförda befattningshavare.»

Enligt § 11 mom. 1 i reglementet den 30 maj 1884 — efter ändring den 2 december 1892 — åtnjuter, med visst undantag, änka pension så länge hon lever ogift, men barns pensionsrättighet upphör vid fyllda aderton år samt för döttrar även dessförinnan, om de träda i gifte. Vidare gäller enligt mom. 2 i samma paragraf, att då pension enligt reglementet upphör, må den icke till vederbörande utbetalas för längre tid än till slutet av det halvår, varunder orsaken till dess upphörande inträffat.

Till följd av remiss har statskontoret den 5 mars 1919 avgivit *Statskontoret.* utlåtande i ärendet samt därvid anført följande:

»Då statskontoret icke har något att erinra mot förevarande underdåniga framställning, tillstyrker statskontoret bifall till densamma. Vid det förhållande att pensionen enligt förslaget skall utgå på sätt i nådiga reglementet för tullstatens enskilda pensionsinrättning den 30 maj 1884 föreskrives i fråga om pension åt änkor och barn efter å tullverkets ordinarie stat uppförda befattningshavare, vill det synas statskontoret lämpligt att genom framställning till riksdagen utverka, att pensionen i detta fall må utgå från det i tullverkets utgiftsstat uttagna förslagsanslaget till pensionsstaten för avlidna tjänst innehavares efterlämnade änkor och barn.»

Då, enligt vad i ärendet blivit upplyst, Gustafsson effektivt tjänstgjort i tullverkets tjänst under mera än åtta och ett halvt år, och då han därigenom vid sin död intagit en ställning i verket, vilken vore, såsom generaltullstyrelsen erinrat, i det närmaste jämförlig med anställning som vaktmästare å ordinarie stat, synes mig billigheten fordra, att från statens sida något understöd beredes hans änka och minderåriga barn; och har jag icke funnit något att erinra vare sig beträffande det

Departementschefen.

understödsbelopp, generaltullstyrelsen föreslagit, eller i fråga om de grunder för understödets åtnjutande, varom samma myndighet hemställt.

I likhet med vad som skett beträffande ett liknande understöd, som förut beviljats av inuevarande års riksdag (se bankoutskottets utlåtande nr 16, punkten 5:o) torde understödet böra utgå från det å tullverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter.

Jag finner mig på grund av vad sålunda av mig anförts böra hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att tillförordnade vaktmästaren å extra stat vid tullbevakningen i Hälsingborg Gustaf Henning Gustafssons änka Anna Josefina Gustafsson, född Nilsson, samt barn, Karin Anna Elisabeth och Erik Henning, tilldelas ett årligt understöd av 180 kronor att av det å tullverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter från och med den 1 januari 1919 utgå enligt de grunder, som i reglementet den 30 maj 1884 för tullstatens enskilda pensionsinrättning föreskrivas i fråga om pension till änkor och barn efter ordinarie befattningshavare vid tullverket.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan biföll Hans Maj:t Konungen; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birger Looström.